

YKSITYISTEN TOIMIJOIDEN TARVITSEMIEN YLIMÄÄRÄISTEN TARVIKKEIDEN KORVAAMINEN COVID-19-EPIDEMIAN YHTEYDESSÄ

Sosiaali- ja terveysministeriön suositus

Sosiaali- ja terveysministeriö kehottaa kuntia neuvottelemaan kunnan järjestämisvastuulla olevien sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavien yksityisten palveluntuottajien kanssa ylimääräisten COVID-19-epidemian torjunnassa käytettyjen aineiden ja tarvikkeiden korvaamiskäytännöistä siltä osin, kun niistä ei vielä ole päästy sopimukseen tai niistä ei ole palvelutuotosopimuksissa yksiselitteistä mainintaa. Kuntien suositellaan kompensoivan yrityksille –COVID-19-epidemian aiheuttamat ylimääräiset ja kohtuulliset aineista ja tarvikkeista aiheutuvat kustannukset.

Yhdenmukaisten ja turvallisten palvelujen turvaaminen

Hankittaessa palveluja yksityiseltä palvelujen tuottajalta kunnan tai kuntayhtymän on varmistuttava siitä, että hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa, jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakkaalla on oikeus saada palveluja siten, ettei hänen terveytensä tai turvallisuutensa vaarannu esimerkiksi siksi, että henkilökunnan suojautumisessa tai yksikön hygieniassa on puutteita. Kunta on viimekädessä vastuussa myös ostamistaan palveluista ja niiden jatkuvuudesta. Suojautumisen tarkoituksena on estää tartuntoja ja niiden leviämistä. Asianmukaisesta suojautumisesta on annettu lukuisia ohjeita (mm. THL:n ja Työterveyslaitoksen sivuilla), joissa on kehoitettu käyttämään suojavälineitä ja noudattamaan huolellisia hygieniakäytäntöjä.

Sosiaali- ja terveysministeriön aiemmat kirjeet ja ohjeet

Sosiaali- ja terveysministeriö on 30.6.2020 lähettänyt kuntainfon 6/2020 Yksityisten toimijoiden tarvitsemien ylimääräisten henkilösuojainten korvauskäytännöt COVID-19-epidemian yhteydessä ja ohjeen 14.4.2020 Toimenpiteet sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakyvyn lisäämiseksi ennen valmiuslain työvelvoitteen käyttöön ottoa COVID-19 pandemian aikana. Em. asiakirjoissa todetaan mm., että kustannusten korvaaminen kunnan järjestämisvastuulla olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen osalta perustuu ensisijaisesti palvelun järjestäjän ja tuottajan välisiin sopimuksiin. Mikäli sopimukset ovat tältä osin puutteellisia, tulee palvelun järjestäjän (kunta tai kuntayhtymä) viime kädessä vastata suojainten saatavuudesta osana asianmukaista hoitoa.

Työnantajalla on velvoite järjestää työntekijöilleen asianmukaiset välineet ja varusteet. Vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden tulee olla varautunut tartuntatautien torjuntaan, on korona-epidemia lisännyt suojavarusteiden käyttöä tavalla, johon varautuminen on ollut ennakkoon mahdotonta.

Kuten sosiaali- ja terveysministeriön aiemmassa kuntainfossa todetaan, on valtion rooli suojavarusteiden hankinnoissa täydentävä ja viimesijainen sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäjien ja tuottajien hankintoihin nähden. Kustannusten korvaaminen perustuu ensisijaisesti palvelun järjestäjän ja tuottajan välisiin sopimuksiin. Kustannusjako on arvioitava sopimuksittain. Kustannuksia voidaan korvata rahallisen korvauksen lisäksi myös esimerkiksi luovuttamalla tarvikkeita maksutta.

Suoraa asiakasmääriin perustuvaa oikeutta korvauksiin ei palveluntuottajilla ole. Kaikkia tarvikekustannuksia ei voida myöskään laskea johtuvaksi COVID-19-virusepidemiasta, mutta on ilmeistä, että mm. suojainten käyttötarve ja desinfiointiaineiden menekki on tänä aikana lisääntynyt.

Ylimääräisten kustannusten suuruus riippuu monista eri asioista, joten korvausten suuruus tulee arvioida tapaus kerrallaan. Kuntien tulee korvausasioista päättäessään ottaa huomioon myös se mitä asiasta on hankintalaissa (29.12.2016/1397) ja EU:n valtiontukisääntelyssä (https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/horizontal.html) säädetty. Kunta tai kuntayhtymä ei myöskään saa laskuttaa Huoltovarmuuskeskukselta ilmaiseksi saamiensa välineiden hintaa palvelun tuottajilta.

Valtion avustukset ja korvaukset kunnille ja kuntayhtymille

Valtion vuoden 2020 lisätalousarvioissa on myönnetty yhteensä 660 miljoonan euron määräraha koronaviruksesta aiheutuvien laitteiden, lääkkeiden ja varusteiden hankintaan. Huoltovarmuuskeskus on hankkinut keskitetysti suojarusteita ja luovuttanut niitä korvauksetta kuntien ja kuntayhtymien käyttöön. Lisäksi valtio on tukenut kuluvana vuonna kuntasektoria merkittäväällä, yhteensä n. 2,6 miljardin euron, koronaepidemiaan liittyvällä tukipaketilla. Sairaanhoidopiirien osuus tukipaketista on yht. 400 miljoonaa euroa, josta osa tullaan jakamaan vuoden 2021 puolella.

Valtion vuoden 2020 VII lisätalousarviossa on osoitettu enintään 6 miljoonan euron määräraha koronaepidemian sosiaali- ja terveydenhuollolle aiheuttamien välittömien lisäkustannusten korvaamiseen Ahvenanmaan maakunnassa.

Hallituksen linjauksen mukaisesti kunnille ja sairaanhoidopiireille korvataan täysimääräisesti koronavirukseen liittyvät välittömät kustannukset osana valtion talousarviomenettelyä niin kauan kuin tautitilanne ja hybridistrategian toimeenpano sitä edellyttävät. Talousarvioesityksessä vuodelle 2021 näihin toimiin ehdotetaan yhteensä 1,6 miljardia euroa sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle, mutta määrärahan tarkempi kohdennustapa on vielä valmisteltavana. Ensivuoden korvauksia koskevassa alustavassa valmistelussa kustannuksia tarkastellaan kokonaisuuksina, mikä tarkoittaisi sitä, että valtio ei korvaisi erillisenä eränä kuntien yrityksille maksamia korvauksia, vaan nämä kustannukset sisältyisivät laajempiin kokonaisuuksiin. Lisäksi vuoden 2021 talousarvioesityksen perusteella kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia on tarkoitus korottaa kertaluonteisesti 300 miljoonalla eurolla ja kuntien yhteisöveron jako-osuuden 10 prosentin korotusta on tarkoitus jatkaa, mikä kasvattaa kuntien verotuloja arviolta noin 510 miljoonalla eurolla vuonna 2021.

Lisätietoja

Osastopäällikkö Tuija Kumpulainen, YTO, [tuija.kumpulainen\(at\)stm.fi](mailto:tuija.kumpulainen(at)stm.fi)

Osastopäällikkö Satu Koskela, PAL, [satu.koskela\(at\)stm.fi](mailto:satu.koskela(at)stm.fi)

Ylilääkäri Soila Karreinen, PAL/APO, [soila.karreinen\(at\)stm.fi](mailto:soila.karreinen(at)stm.fi)

Erytysisiantuntija Kirsi Kaikko PAL/APO, [kirsi.kaikko\(at\)stm.fi](mailto:kirsi.kaikko(at)stm.fi)

FAKTALAATIKKO

- <https://stm.fi/stm-ohjeet-koronavirustilanteessa>
- <https://hyvatyo.ttl.fi/koronavirus/ohje-suu-ja-nenasuojus>
- <https://thl.fi/fi/web/infektioaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita/hengityksensuojaimien-kaytto>
- <https://thl.fi/fi/web/infektioaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/koronavirusinfektio-ohjeita-sote-ammattilaisille>

.....